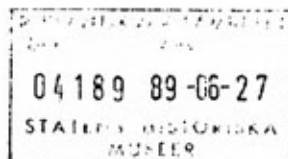


1989-06-19

221-3895-89



Byggnadsminnesförklaring av fastigheten Norr 4:2 (kv Kollegan 1) i Gävle stad och kommun

Fråga om byggnadsminnesförklaring har väckts av länsstyrelsen den 11 november 1986. Förslag till skyddsföreskrifter har remitterats samma datum.

Fastighetens ägare, bostadsrättsföreningen Norr 4:2, har skriftligen godkänt byggnadsminnesförklaring med föreslagna skyddsföreskrifter den 3 maj 1989.

Byggnadsnämnden i Gävle kommun har den 17 december 1986 godkänt byggnadsminnesförklaring med följande förslag beträffande skyddsföreskrifterna:

Punkt ett bör lyda: "Byggnader inom skyddsområdet får inte utan länsstyrelsens tillstånd förändras till sitt yttre, rivs, flyttas, om- och tillbyggas".

Riksantikvarieämbetet har i skrivelse den 9 december 1986 lämnat förslaget utan erinran.

Länsstyrelsen förklarar med stöd av 3 kap 1 § kulturminneslagen fastigheten Norr 4:1 (kv Kollegan 1) i Gävle stad och kommun för byggnadsminne och meddelar enligt 2 § samma lag skyddsföreskrifter enligt bilaga 2.

Länsstyrelsen lämnar råd och anvisningar för byggnadens underhåll. Även läns museet kan rådfrågas.

Om särskilda skäl finns får länsstyrelsen enligt 3 kap 14 § kulturminneslagen lämna tillstånd till ändring av byggnadsminne.

Enligt 3 kap 21 § kulturminneslagen gäller detta beslut omedelbart, även om det överklagas.

Detta beslut kan överklagas hos kammarrätten. Hur man överklagar framgår av bilaga 1.

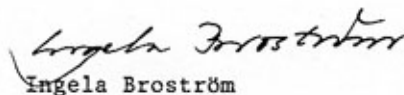
1989-06-19

221-3895-89

Beslut i detta ärende har fattats av styrelsen. I beslutet deltog landshövding Lars Ivar Hising, jämte ledamöterna Marianne Ahlqvist, Jens Alvarsson, Axel Andersson, Alice Hamberg, Thomas Juhlin,, Sven Eric Lundahl, Wallentin Lundmark, Curt Nygren, Eva Rennerfelt, Håkan Stjernlöf, Berndt Söderström, Birgit Wallström, Stig Wigren samt Stig Zettlin.

I den slutliga handläggningen deltog även länsråd Johny Rangrost, 1:e länsassessor Gösta Törnblom, länsarkitekt Lars-Ulrik Bergström samt antikvarie Ingela Broström, föredragande.


Lars Ivar Hising


Ingela Broström

Kopia till

- ✓ Riksantikvarieämbetet
- Byggnadsnämnden i Gävle kommun
- Kulturnämnden i Gävle kommun
- Länsmuseet
- Inskrivningsmyndigheten vid Gävle tingsrätt
- Överlantmätarmyndigheten
- Planenheten

KV KOLLEGAN 1, bostadshus
Norr 4:1
Gävle stad, Gävle kommun



Kvarteret Kollegan 1 1986
Foto: Gävleborgs Länsmuseum

Bostadshuset på tomten nr 1 i kvarteret Kollegan uppfördes 1877-79 efter ritningar av gävlebyggmästaren Erik Ramström. Byggherre var magistern och godsägaren Carl Gustaf Säterstrand.

Kollegan 1 var det första av de påkostade stenhus som senare kommit att utmärka denna del av Staketgatan. Att en sådan byggnad uppfördes så långt från stadens centrum var vid denna tid högst anmärkningsvärt. I övrigt var kvarteret bebyggt med trähus av mycket enkelt slag, som tillkommit efter det att 1869 års stadsbrand praktiskt taget jämnat kvarteret med marken.

Nybyggnaden i kvarteret Kollegan tillkom i en brytningstid, när de traditionella borgargårdarna började ersättas av moderna hyresfastigheter. Den visar också mycket riktigt drag av båda dessa byggnadsätt.

Gårdsanläggningens form var av traditionellt slag med en inre gård, omsluten av en vinkelbyggd tvåvåning bostadslänga åt gatan och en uthuslänga i en och en halv våning åt gården. Uthuset rymde stall, vedbod, avträden och brygghus. Ytterligare ett drag som ansluter till den förindustriella tidens borgargårdar är att bostadshusets entréer vändes åt gården, som i sin tur nåddes via en körport från Skeppargatan.

I andra avseenden var byggnaden modern, framför allt genom sin standard; bland annat rinnande vatten i varje lägenhet. Förekomsten av tamburer var ett annat för tiden nytt, standardhöjande drag.

Även fasadarkitekturen i måttfull nyrenässans var i högsta grad tidsenlig. Bottenvåningens tyngre putarustik kontrasterar mot en tunn kvaderristning i den övre, medan hörnpartier och taklist accentueras genom dekorativa element som pilastrar och volutförnade konsoler.

De förnämsta lägenheterna förlades längs Staketgatan, medan flygeln mot Skeppargatan rymde smålägenheter.

De mest omfattande förändringar som skett sedan byggnadstiden är inredandet av en butikslokal i gatuhuset och påbygget av gårdshuset med en hel övervåning. Båda dessa ombyggnader skedde omkring år 1900.

År 1913 tillkom en separat avträdesbyggnad i trä på gården och 1922 inrättades garage i gårdshusets vedboddel. I övrigt har byggnaderna och gårdsmiljön bevarats i nära nog ursprungligt skick fram till vår tid.

Under åren 1985-86 genomgick fastigheten en omfattande renovering med målsättningen att bevara så mycket av den ursprungliga karaktären som möjligt.

Renoveringen skedde med hjälp av statligt bostadslån med tilläggslån.

I gatufasaderna har originalfönstren med sina innanfönster kunnat bevaras. Invändigt har planlösning och rumsanvändning bibehållits med mycket små förändringar och ursprungliga snickerier har bevarats.



Gården efter restaurering 1986
Foto: Gävleborgs Länsmuseum

Körporten åt gården har försetts med en ny port, som noggrant anpassats till byggnadens arkitektur.

Uthuslängan rymmer nu gemensambetalokaler, medan avträdet fungerar som soprum. Byggnadernas exteriörer har dock kunnat bibehållas.

Befintligt skydd

Stadsplan, fastställd 1985-03-13, anger BHSqII för fastigheten. Detta innebär bl a att förändringar som förvanskar byggnadernas yttre form och allmänna karaktär ej får företas, samt att ny bebyggelse skall anpassas till områdets speciella karaktär.

Skyddsområde

Skyddsområdet omfattar hela fastigheten Norr 4:1.

Skyddsföreskrifter

Skyddsföreskrifterna gäller samtliga inom skyddsområdet belägna byggnader: bostadshus, uthuslänga och torrdass.

- 1) Byggnader inom skyddsområdet får inte utan länsstyrelsens tillstånd ombyggas, övermålas eller förändras till sitt yttre, rivras, flyttas eller ombyggas.
- 2) I byggnaderna får inte vidtas sådana åtgärder som medför ingrepp eller ändring i grundmurar eller stomme. I bostadshuset får ej göras ändring i rumsindelning eller planlösning.
- 3) I bostadshuset får inga ingrepp göras på ursprunglig eller äldre fast inredning: snickerier, brädgolv, eldstäder, taklist, takrossetter etc.
- 4) Interiörer och vissa rum i bostadshuset får inte utan länsstyrelsens tillstånd ombyggas, övermålas eller på annat sätt förändras. Dessa rum är: trapphusen med våningsplan samt salong och sal i lägenheten N Skeppargatan 16 C 1 tr t v (se planskiss).
- 5) Gården med i huvudsak grusad yta skall behålla nuvarande karaktär. Ändringar av användning, ytbeläggning, planteringar och belysning får inte göras utan länsstyrelsens godkännande.
- 6) Fastigheten - byggnader och gård - skall underhållas så att det kulturhistoriska värdet inte minskar. Den skall i samråd med länsstyrelsen ägnas för sitt bestånd erforderligt löpande underhåll med sådana material och metoder som det kulturhistoriska värdet kräver.